

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο νομοσχέδιο «Αναβάθμιση του ρόλου του Εκπαιδευτικού - Καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στη Μέση Εκπαίδευση».

Προς τη *Βουλή των Εφήβων*

Το προς ψήφιση νομοσχέδιο εντάσσεται στο πρόγραμμα «Νέο Σχολείο» - σύμφωνα με το σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, στο πλαίσιο του διακηρυγμένου κυβερνητικού στόχου για «δημόσια, δωρεάν και υψηλής ποιότητας παιδεία για όλους», με επίκεντρο τον μαθητή. Το «Νέο Σχολείο» αφορά στη συνολική αλλαγή του περιεχομένου και της λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Θέτει τον μαθητή στο επίκεντρο κάθε πρωτοβουλίας στο χώρο της εκπαίδευσης και απαιτεί τον συντονισμό και τη σύγκλιση όλων των επιλογών, των ρυθμίσεων, των επενδύσεων, των αποφάσεων για την εξασφάλιση των προϋποθέσεων και τη διαμόρφωση των όρων για την εκπλήρωση υψηλών προσδοκιών για κάθε μαθητή, την άρση των ανισοτήτων και τη σύγκλιση με τους στόχους που έχουν τεθεί για την εκπαίδευση από την Ε.Ε.

Στην κατεύθυνση αυτή και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος για το «Νέο Σχολείο», προβλέπονται παράλληλα μια σειρά δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), όπως οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), η μείωση της διδακτέας ύλης, τα νέα προγράμματα σπουδών, η αναδιοργάνωση του ολοήμερου σχολείου, οι στοχευμένες επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών και η ψηφιακή τάξη με το ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, τον διαδραστικό πίνακα, το ηλεκτρονικό βιβλίο και τον προσωπικό μαθητικό υπολογιστή.

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης αποτελεί καθοριστικό παράγοντα προσωπικής επιτυχίας κάθε νέου και κάθε πολίτη, αλλά και το σημαντικότερο μοχλό ανάπτυξης της κοινωνίας και της οικονομίας κάθε χώρας. Κατά συνέπεια, οι αρνητικές διαπιστώσεις όσον αφορά στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού μας συστήματος σηματοδοτούν την αναγκαιότητα για άμεσες παρεμβάσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν πάγιες ανορθολογικές καταστάσεις που εντοπίζονται καθημερινά στο σχολείο.

Με βάση τις διαπιστωμένες αδυναμίες το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων έθεσε υπόψη των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των γονέων και των πολιτών τις αρχές, το πλαίσιο και τις κατ' αρχήν προτάσεις, προκειμένου αυτές να αποτελέσουν αντικείμενο δημόσιας διαβούλευσης. Την ηλεκτρονική διαβούλευση που ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2012, και στην οποία έλαβαν μέρος 3.500 πολίτες, ακολούθησε η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των προτάσεων. Παράλληλα:

- Ελήφθησαν υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι μελέτες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

- Ζητήθηκαν και εστάλησαν από όλα τα παιδαγωγικά και καθηγητικά τμήματα της χώρας προτάσεις για την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια των εκπαιδευτικών.

- Ζητήθηκαν και κατατέθηκαν γραπτές προτάσεις από τις συνδικαλιστικές ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών.

- Συγκεντρώθηκαν και ομαδοποιήθηκαν τα αντίστοιχα συστήματα χωρών της Ε.Ε. μέσω του δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ.

- Μελετήθηκε και αποδελτιώθηκε η σχετική επιστημονική αρθρογραφία και κριτική.

Το υλικό αυτό αξιολογήθηκε και συνεκτιμήθηκε για την τελική διαμόρφωση αυτού του σχεδίου νόμου.

Τα τρία πρώτα κεφάλαια αναφέρονται στην αναβάθμιση των προσόντων και του ρόλου του εκπαιδευτικού πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες τις τελευταίες δεκαετίες αναβαθμίζονται τα απαιτούμενα προσόντα του εκπαιδευτικού. Απαιτείται συνδυασμός υψηλών γνώσεων, αλλά και ειδικών δεξιοτήτων για την επιτυχή αντιμετώπιση των νέων, σύνθετων και μεγάλων προκλήσεων της τάξης. Με το παρόν νομοσχέδιο θεσμοθετείται το πιστοποιητικό παιδαγωγικής – διδακτικής επάρκειας ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε ένα νέου τύπου διαγωνισμό του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής

Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.). Θεσμοθετείται, επίσης, ο μέντορας, που έχει την ευθύνη υποστήριξης του επί διετία δόκιμου εκπαιδευτικού. Στόχος είναι να επιλέγονται οι άριστοι των εκπαιδευτικών και να δίνονται ίσες ευκαιρίες με τη συνεργασία όλων των θεσμών του εκπαιδευτικού συστήματος και όλων των βαθμίδων.

Διεθνείς έρευνες, με πιο χαρακτηριστική αυτή του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), που δημοσιοποιήθηκε τον περασμένο Σεπτέμβριο, κατέδειξαν ότι η Ελλάδα ανήκει στις χώρες με την καλύτερη αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό, χωρίς αυτό να έχει ποιοτικό αντίκρυσμα στην πράξη. Η κατανομή του εκπαιδευτικού δυναμικού της χώρας είναι ανορθολογική, με αποτέλεσμα να συνυπάρχουν πλεονασματικές και ελλειμματικές περιοχές σε εκπαιδευτικό προσωπικό.

Η διαχρονικά θετική παρουσία του εκπαιδευτικού, ο οποίος παρά τις δύσκολες συνθήκες έδωσε και δίνει τη μάχη στο δημόσιο σχολείο, με εντυπωσιακά πολλές φορές αποτελέσματα, δεν αρκεί για να διασφαλιστεί η ποιότητα που απαιτεί σήμερα το σύγχρονο σχολείο. Κρίθηκε επομένως σκόπιμο να δοθεί προτεραιότητα στη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν στην ορθολογική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, ως βάση για κάθε περαιτέρω ενέργεια.

Στόχος είναι η εξασφάλιση ενός ενδυναμωμένου, κατάλληλα εκπαιδευμένου εκπαιδευτικού που δημιουργεί σταθερή σχέση με την τάξη, αλλά και των πιο ικανών, άξιων και υπεύθυνων στελεχών σε κάθε σχολική μονάδα και σε κάθε οργανική μονάδα του συστήματος διοίκησης της εκπαίδευσης. Στόχος επίσης είναι ο εξορθολογισμός της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση με αποτέλεσμα την καλύτερη λειτουργία του σχολείου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Άρθρο 16 του Συντάγματος: «1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα. 2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλυσή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. 3. Τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα. 4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους (...) 7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές. 8. Νόμος ορίζει προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους (...).»

2. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 (Ε.Σ.Π.Α.):

Αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013.

Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το Ε.Σ.Π.Α. «(...) εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει τον σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου».

Για τη διαμόρφωση του Ε.Σ.Π.Α. 2007-2013 ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών (ΥΠΟΟΙΚ), κατευθύνσεων - πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών.

Οι βασικές αρχές που διέπουν το πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης & ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.) της περιόδου 2007-2013 αποτέλεσαν αντικείμενο ευρείας διαβούλευσης και αποτυπώθηκαν σε κείμενα θέσεων των συμμετεχόντων φορέων. Συμπληρώθηκαν από τα πορίσματα συστηματικής ανάλυσης των απαιτήσεων των νέων Κανονισμών της Ε.Ε. και σχετικής μελέτης που εκπονήθηκε για το ΥΠΟΟΙΚ με θέμα τη «Βελτίωση των συστημάτων

διαχείρισης και ελέγχου των Ε.Π. του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.) 2000 – 2006, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής και στην προσαρμογή αυτών για την περίοδο 2007 – 2013.

Το Ε.Σ.Π.Α. διαρθρώνεται σε Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ε.Π.). Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α. 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι, ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές επιλογές της χώρας. Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.) σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης.

Έτσι, ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από οκτώ (8) Τομεακά Ε.Π., πέντε (5) Περιφερειακά Ε.Π. και δεκατέσσερα (14) Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

3. Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π. 2010): Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων καθιερώνει τις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας στις οποίες, μεταξύ άλλων, θα δοθούν περισσότεροι πόροι, θα εφαρμοστούν καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές, θα αλλάξει η φιλοσοφία της εκπαιδευτικής πράξης, καθώς ο εκπαιδευτικός θα αναλαμβάνει πρωτοβουλίες με στόχο την αποτελεσματικότητα της σχολικής διαδικασίας.

4. Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ: Είναι το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για την Εκπαίδευση. Αποστολή του Δικτύου είναι η μελέτη και παρακολούθηση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η συλλογή και ηλεκτρονική διαχείριση των πληροφοριών και η διάδοση των αποτελεσμάτων. Εκπονεί συγκριτικές μελέτες για τα εκπαιδευτικά συστήματα και για θέματα κοινού ενδιαφέροντος σε κοινοτικό επίπεδο, αναπτύσσει χρήσιμους δείκτες για τους αρμόδιους για θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής και διαχειρίζεται μια μεγάλη βάση δεδομένων για τα εκπαιδευτικά συστήματα.

5. Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.): Ανεξάρτητη Αρχή (ν. 2190/1994), κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα (άρθρα 103 παρ. 7 και 101Α), που ελέγχει τη νομιμότητα των προσλήψεων στο Δημόσιο, στο πλαίσιο των αρχών της αξιοκρατίας και της διαφάνειας.

Για την εκπλήρωση της αποστολής του, το ΑΣΕΠ έχει, ήδη από τον ιδρυτικό του νόμο θωρακισθεί με ειδικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας. Τα μέλη του χαρακτηρίζονται ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί που απολαύουν λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας. Το ΑΣΕΠ δεν υπόκειται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές, αλλά σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, ενώ οι πράξεις του υπόκεινται μόνο σε δικαστικό έλεγχο. Έχει εθνική εμπέδωση δράσης και διαθέτει αρμοδιότητα κανονιστική, αρμοδιότητα ελεγκτική της νομιμότητας των πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του και περιορισμένη κυρωτική αρμοδιότητα. Επιπλέον έχει οικονομική αυτοτέλεια, με δικό του προϋπολογισμό. Οι εγγυήσεις αυτές ανεξαρτησίας ενισχύθηκαν περαιτέρω με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, με την οποία κατοχυρώθηκαν: ένα αξιοκρατικό και διαφανές σύστημα προσλήψεων στο Δημόσιο και ένας θεσμός που εγγυάται την εφαρμογή αυτού του συστήματος.

6. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.)

Ο Ο.Ο.Σ.Α., διεθνής οργανισμός που εδρεύει στο Παρίσι, αποτέλεσε τη συνέχεια του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας, που μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχε την ευθύνη συντονισμού του σχεδίου Marshal. Στις 14 Δεκεμβρίου 1960, 20 χώρες υπέγραψαν τη συνθήκη ίδρυσής του ως οργανισμού διατλαντικής οικονομικής συνεργασίας.

Σήμερα, και μετά την προσχώρηση 10 ακόμη χωρών, ο Ο.Ο.Σ.Α. απαρτίζεται από τις 30 περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου, με σημαντική επιρροή στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι. Η Ελλάδα ανήκει στην πρώτη ομάδα χωρών που επικύρωσαν τη συνθήκη δημιουργίας του το 1961. Για την Ελλάδα, καθύλην αρμόδιο Υπουργείο είναι το Υπουργείο Οικονομικών.

Οι χώρες μέλη Ο.Ο.Σ.Α. είναι (σε παρένθεση ημερομηνία επικύρωσης της συνθήκης): Αυστρία (1961), Βέλγιο (1961), Γαλλία (1961), Γερμανία (1961), Δανία (1961), Ελβετία (1961), Ελλάδα (1961), Ηνωμένο Βασίλειο (1961), ΗΠΑ (1961), Ιρλανδία (1961), Ισλανδία (1961), Τουρκία (1961), Ισπανία (1961), Φινλανδία (1961), Καναδάς (1961), Λουξεμβούργο (1961), Νορβηγία (1961), Ολλανδία (1961), Πορτογαλία (1961), Σουηδία (1961), Ιταλία (1962), Ιαπωνία (1964), Αυστραλία (1971), Νέα Ζηλανδία (1973), Μεξικό (1994), Τσεχία (1995), Κορέα (1996), Πολωνία (1996), Ουγγαρία (1996), Σλοβακία (2000).

Οι χώρες μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, όπως, τον σεβασμό στις αρχές της δημοκρατικής διακυβέρνησης και στις αρχές της οικονομίας της αγοράς. Ο Ο.Ο.Σ.Α. συνεργάζεται με 70 ακόμη χώρες καθώς και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Ο Ο.Ο.Σ.Α. είναι περισσότερο γνωστός για τις μελέτες που εκπονεί για την ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών σε διάφορους τομείς, καθώς και για τις στατιστικές μελέτες του. Λόγω της εγκυρότητάς τους, οι μελέτες και στατιστικές του Ο.Ο.Σ.Α. αποτελούν συχνά, ακόμη και αρκετά χρόνια μετά την εκπόνησή τους, σοβαρή βάση για την ανάληψη αλλά και κριτική της αποτελεσματικότητας στρατηγικών και μέτρων πολιτικής.

Συνολικά, το ιδιαίτερο βάρος του Ο.Ο.Σ.Α. έγκειται στο ότι παρέχει στις χώρες μέλη του το πλαίσιο για τη συζήτηση και ανάπτυξη οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών που καθορίζουν την εξέλιξη διάφορων κίριων τομέων σε παγκόσμιο επίπεδο και με μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Τα βασικά όργανα και η διαδικασία εργασιών στον Ο.Ο.Σ.Α. έχουν ως εξής:

α) Το Συμβούλιο Υπουργών: καθορίζει τη στρατηγική κατεύθυνση των εργασιών του Οργανισμού. Συμμετέχουν εκπρόσωποι των χωρών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

β) Οι Επιτροπές: Ο Ο.Ο.Σ.Α. έχει εξελιχθεί σε ένα πολυδιάστατο, από πλευράς αντικειμένων, οργανισμό, στις εργασίες του οποίου συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από πολλά διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Ρόλος των Επιτροπών (Γεωργίας, Εμπορίου, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, κ.α.) είναι η ανταλλαγή απόψεων για τη διεξαγωγή των εργασιών σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθύνσεις που έχει καθορίσει το Συμβούλιο και τη διάθεση πόρων.

γ) Γραμματεία: Αναλύει τα πρωτεύοντα, κατά το Συμβούλιο και τις Επιτροπές, ζητήματα και καταθέτει προτάσεις εργασίας. Διοικείται από το Γενικό Διευθυντή, τους Αναπληρωτές του, και τους Διευθυντές κατά θεματικό αντικείμενο (π.χ. Διεύθυνση Τροφίμων, Αγροτικών Θεμάτων και Αλιείας κ.λπ.).

δ) Ομάδες Εργασίας: Οι εκπρόσωποι των χωρών μελών αξιολογούν τις προτάσεις εργασίας καθώς και τις εργασίες σε εξέλιξη. Κριτήρια αξιολόγησης είναι για παράδειγμα: η επίτευξη του αρχικού στόχου, η δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής και χρησιμότητας των αποτελεσμάτων, αλλά και η μεθοδολογική και τεχνική αξιοπιστία της μελέτης. Οι προτάσεις για μελέτες μπορεί να γίνουν δεκτές, να απορριφθούν, αν κριθεί αδύναμη η επιχειρηματολογία για τη στήριξή τους, ή να επανεξετασθούν στο μέλλον κατόπιν συστάσεων για βελτίωση. Αν οι μελέτες είναι ήδη σε εξέλιξη ή κατατεθούν ως ολοκληρωμένες, μπορεί και να συμφωνηθεί η δημοσίευση των αποτελεσμάτων. Αν υπάρχει διαφωνία ζητούνται διορθώσεις πριν από τη δημοσίευση.